



صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

انتخابات پارلمان اروپا استمرار حاکمیت احزاب میانه‌رو



فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: علی ظریف

- * شمار شرکت‌کنندگان در این انتخابات برای نخستین بار در تاریخ از زمان برگزاری اولین انتخابات اروپایی در سال ۱۹۷۹ افزایش یافت. (۵۱ درصد)
- * پیروزی ضعیف جریان سیاسی حاکم آلمان در انتخابات پارلمان اروپا (دو گروه اصلی پارلمانی یعنی «سوسیالیست‌های راست میانه» و حزب چپ میانه «مردم» نتوانستند با وجود کسب بیشترین کرسی‌ها در این انتخابات، اکثریت پارلمان را از آن خود کنند)
- * موفقیت حزب راست‌گرای «برگزیت» و شکست حزب حاکم «محافظه‌کار» بریتانیا
- * موفقیت نسبی جریان راست افراطی در کشورهای فرانسه، ایتالیا و بلژیک
- * عدم موفقیت احزاب راست افراطی و جریان‌های عوام‌گرا در بسیاری از کشورهای اروپای شرقی و مرکزی
- * احیای جریان سبز به‌ویژه در آلمان و ایرلند

مقدمه

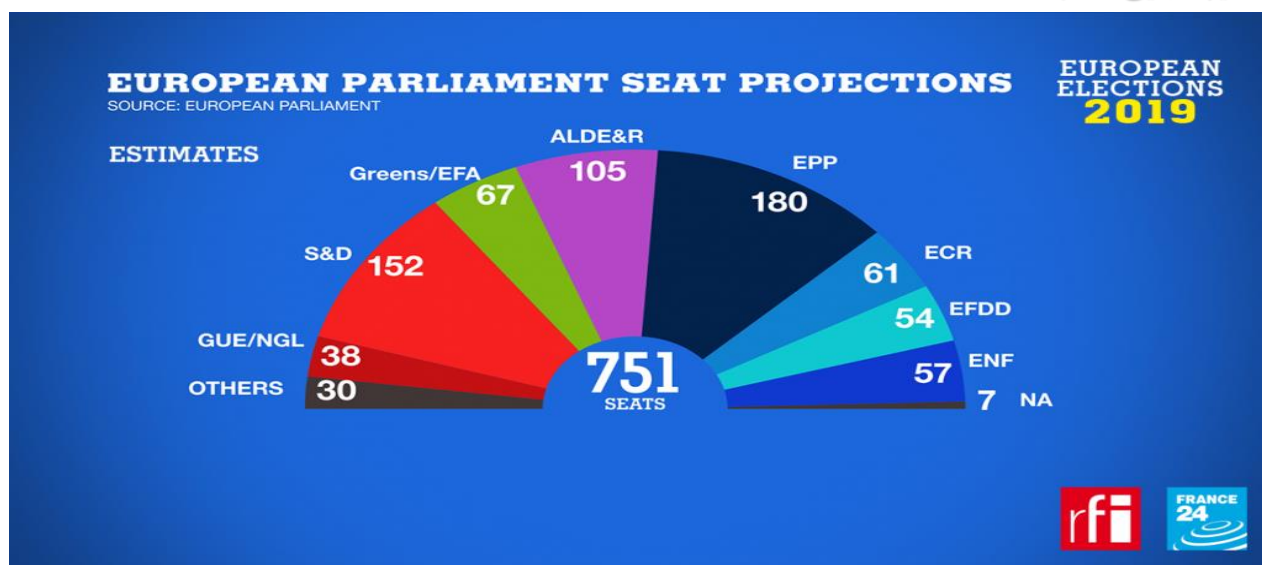
نهمین دوره انتخابات پارلمان اروپا در روزهای ۲۳ تا ۲۶ مه ۲۰۱۹ (۲ تا ۵ خرداد ۱۳۹۸) برگزار شد و کمی بیش از ۵۰ درصد شهروندان اروپایی پای صندوقهای رای رفتند تا نمایندگان خود را راهی نهاد قانون‌گذاری اتحادیه اروپا کنند. در جریان انتخابات پارلمان اروپا فراکسیون حزب «مردم» اروپا به رهبری «مانفرد وبر» بیشترین کرسی‌های پارلمان اروپا را به دست آورد. همچنین، راست میانه و چپ میانه کرسی‌های خود را از دست دادند، حال آنکه لیبرال‌ها، راست افراطی و احزاب سبز و منطقه‌ای بیشترین میزان کرسی را به دست آوردند. آنچه موجب اهمیت این انتخابات شد فضای دو قطبی بود که در سال‌های اخیر و پس از موج مهاجرت پناهجویان به وجود آمد. بحران مهاجرت و تقسیم شدن نیروهای سیاسی به دو گروه موافق و مخالف، عملاً اروپا را دچار دودستگی کرد و زمینه رشد احزاب سیاسی راست‌گرا که با حضور پناهجویان در خاک اروپا مخالف هستند را فراهم کرد. با وجودیکه در این انتخابات احزاب سنتی میانه رو باز هم توانستند بیشترین کرسی‌ها را اشغال کنند اما نباید از نظر دور داشت که نتیجه انتخابات در انگلیس، فرانسه، ایتالیا و بلژیک نشان می‌دهد افراطیون آرام آرام در حال پیشروی در ساختار قدرت اتحادیه اروپا هستند. سهم راست افراطی در انتخابات ۲۰۱۴ بیش از ۴۰ کرسی بود که این رقم در این انتخابات (۲۰۱۹) به بیش از ۶۰ کرسی افزایش یافته است.

رای شهروندان اروپایی

نتیجه انتخابات پارلمان اروپا چندان غیر منتظره نبود و به عبارت دیگر این انتخابات نه پیروز قطعی داشت و نه بازنده قطعی. این انتخابات در واقع صحنه‌ای بود از رقابت‌های احزاب در سطح منطقه‌ای و ملی. در این انتخابات، دو حزب اصلی پارلمان اروپا با از

دست دادن شماری از کرسی‌هایشان به چالش کشیده شدند اما با این حال آنان می‌توانند آن را نادیده بگیرند زیرا نتایج به بدی آنچه که انتظارش را می‌کشیدند نبود. حزب راست میانه «مردم اروپا» برای اولین بار از سال ۱۹۸۹ میلادی کمتر از ۲۵ درصد مجموع آرا را به خود اختصاص داد. از سوی دیگر «سوسیالیست‌ها» نیز نتوانستند بیش از ۲۰ درصد آرا را به خود اختصاص دهند. این بدترین عملکرد انتخاباتی آنان از سال ۱۹۷۹ و از زمان آغاز برگزاری انتخابات مستقیم پارلمان اروپا بود. در ایتالیا حزب راست افراطی «لیگا» توانست بالاترین رای را در این کشور از آن خود کند. در میان احزابی که رشد را تجربه کرده‌اند، بی‌شک ائتلاف «ماتئو سالوینی» وزیر کشور ایتالیا که کرسی‌هایش در پارلمان را به ۷۰ تا ۷۵ عدد ارتقا داده است بیش از همه جلب توجه می‌کند. همچنین در ایتالیا «حزب دموکرات» توانست حزب «جنبش ۵ ستاره» را کنار بزند و با کسب مقام دوم ۱۹ کرسی را به خود اختصاص دهد.

در اسپانیا هم، حزب «سوسیالیست» توانست پیروزی قاطعی به دست آورد و ۱۹ کرسی را در اختیار بگیرد. بهترین پیروزی احزاب منتقد اتحادیه اروپا در مجارستان به دست آمد؛ جایی که حزب «فیدز» متعلق به نخست‌وزیر راستگرا «ویکتور اوربان» توانست ۵۳ درصد آرا را به خود اختصاص دهد و ۱۳ کرسی را در پارلمان کسب کند. در لهستان هم حزب منتقد اتحادیه ۵۳ درصد آرا را به دست آورد. در مجموع به نظر می‌رسد این احزاب منتقد توانسته‌اند ۲۳۵ کرسی از مجموع ۷۵۱ کرسی را به خود اختصاص دهند. در بریتانیا حزب تازه‌تاسیس برگزیت متعلق به «نایجل فارانژ» که موافق ترک قطعی اتحادیه اروپاست توانست به موفقیت دست یابد و حدود یک سوم آرا را جذب کند. با این حال این پیروزی آنان با عملکرد موفق «حزب لیبرال دموکرات» که خواهان باقی ماندن در اتحادیه اروپاست تعدیل شده است. این حزب توانست حدود ۲۰ درصد آرا را به خود اختصاص دهد. در فرانسه حزب «جبهه ملی» متعلق به مارین لوپن توانست مقام اول در کشور را کسب کند و حزب امانوئل ماکرون «جمهوری به پیش» را پشت سر بگذارد. با این حال حزب رئیس‌جمهور فرانسه علیرغم کسب مقام دوم در فرانسه، می‌تواند در ماه‌های پیش رو رهبری لیبرال‌ها را در پارلمان به دست گیرد یا گروهی کوچک و پیشرو را پایه بگذارد که در توازن قوا در شورا، کمیسیون و مجلس اروپا نقش ایفا کند.^۱



ردیف	حزب	کرسی
1	حزب مردم اروپایی	180
2	اتحاد پیشرفته سوسیالیست‌ها و دموکرات‌ها	152
3	اتحاد دموکرات‌ها و لیبرال‌ها برای اروپا	105
4	سبزها / اتحاد آزاد اروپایی	67
5	اصلاح‌طلبان و اصولگرایان اروپایی	61
6	اروپای ملت‌ها و آزادی	57
7	اروپای آزادی و دموکراسی مستقیم	54
8	چپ‌های متحد اروپایی	38
9	سایر احزاب و گروه‌ها	30
10	مستقل‌ها	7
	جمع	751

■ حرکت آرام راست افراطی به سوی قدرت

کم نیستند کارشناسانی که معتقدند انتخابات چهار روزه پارلمان اروپا در سراسر اتحادیه اروپا موفقیتی دیگر برای راست گرایان افراطی در غرب اروپا بوده است. نتایج نهایی نشان می دهد احزاب راستگرای میانه رو و سوسیال دموکرات ها در سراسر اروپا با ریزش آراء خود روبرو شدند و در مقابل احزاب راست افراطی و البته سبزها بطور محسوسی آراء خود را افزایش داده اند. برنده انتخابات در فرانسه راست گرایان افراطی بودند و حزب افراطی راستگرای جبهه ملی در فرانسه با کسب 23 ممیز 3 دهم درصد آراء

در انتخابات پیروز شد. با وجودیکه در آلمان، سبزها برنده اصلی بودند اما حزب دست راستی افراطی «ای اف دی» نیز بیش از 3

درصد بر قدرت خود افزود. در ایتالیا راستگرایان افراطی هم اکنون قدرت را در دست دارند و حزب راستگرای «لیگا»، شریک دولت ائتلافی، برنده انتخابات پارلمان اروپا بود و آنها برای نخستین بار توانستند مقام نخست را از آن خود کنند. شگفتی بزرگ در بریتانیا رخ داد جایی که حزب «برگزیت» به عنوان یک حزب راست گرای افراطی پیروز انتخابات شد و حزب حاکم محافظه کار نیز در جایگاه پنجم قرار گرفت. در بلژیک هم احزاب راستگرا پیروز انتخابات شدند و حزب راست گرا و استقلال طلب «فلانهای جدید» رای نخست را کسب کردند.

■ نقش آمریکا

سال گذشته در خبرها اعلام شد «استیو بنن»، مشاور سابق ترامپ قصد دارد در اتحادیه اروپا بنیادی سیاسی تاسیس کند. استیو بنن؛ کسی است که از او به عنوان پشت پرده ظهور دونالد ترامپ در آمریکا یاد می شود اما او این بار نه در واشنگتن یا نیویورک بلکه در بروکسل به دنبال تغییرات سیاسی است. در همین راستا وی بنیادی تاسیس کرد و نام آن را «جنبش» گذاشت، پروژه تازه ای در اروپا که هدف آن تقویت احزاب راست گرا بود تا از این طریق یکپارچگی اتحادیه اروپا (که ترامپ با آن به شدت مخالف است) را به مخاطره بیندازد. گفته شده است که استیو بنن به دنبال یک «برگروه» از پوپولیست های راست افراطی در پارلمان اروپا بود که بتواند تا یک سوم نمایندگان این پارلمان را پس از انتخابات سال ۲۰۱۹ در خود جای دهد. این اقدام کمک به گروه های راست گرای در حال ظهور در اروپا بود که بدون ساختار سیاسی حرفه ای و یا بودجه ای قابل توجه فعالیت می کردند.

در سال های اخیر، گروه های راست گرای بیگانه ستیز، قدرت چشم گیری در اروپا یافته اند و در کشورهایی مانند مجارستان، ایتالیا، اتریش و لهستان قدرت را به دست گرفتند. آنها در کشورهایی مانند فرانسه، انگلستان و هلند هم به شدت قدرتمند شده اند، اما این جنبش های راست گرا با وجود افزایش محبوبیت، با ضعف در سیاست گذاری و تامین منابع مالی مواجه بوده اند.

هدف اصلی پوپولیست های آمریکایی برای حمایت از دست راستی های افراط گرا ایجاد جناحی متحد بود که بتواند به شکلی جدی در روند کار پارلمان اروپا اخلاص ایجاد کرده و به نفوذ عظیم استیو بنن در درون «جنبش پوپولیستی اروپایی» بینجامد. پایگاه خبری "دیلی بیست" با استناد به اظهارات بنن گزارش داده است «بنن» در یک سال گذشته با بسیاری از نمایندگان جریان های راستگرای

اروپا مانند «نایجل فاراژ» رهبر سابق حزب استقلال بریتانیا، «مارین لوپن» رهبر جبهه ملی فرانسه، «ویکتور اوربان»، نخست‌وزیر راست‌گرای مجارستان و نیز با نمایندگان احزاب پوپولیستی لهستان رایزنی کرده است.^۱

■ سردرگمی ایدئولوژیک

«شاننال موف»، فیلسوف چپ‌گرای فرانسوی بر این باور است که تجربه پوپولیستی اروپا بیش از آنکه نمایانگر بازگشت فاشیسم باشد، نمایانگر شکست هژمونی نولیبرالیسم است. به باور موف و هم‌فکران او، سیاست‌های نولیبرالی، گردش به سمت بخش مالی اقتصاد، تعطیلی کارخانه‌ها، متزلزل کردن نیروی کار و به‌ویژه از بین رفتن دولت رفاه و افزایش فشار اقتصادی باعث شده است که مردم از نخبگان جریان غالب قدرت خسته شوند.

آنها می‌گویند حتی در اقبال رأی‌دهندگان به راست افراطی نیز می‌توان هسته‌ای از مطالبات دموکراتیک دید و بنابراین، چپ‌گرایان باید با توجه ویژه به این مطالبات — از راه پوپولیسم چپ — جلوی رشد فاشیسم را بگیرند. چرا که راست‌گرایان افراطی با فرافکنی مشکلات حاصل از نولیبرالیسم بر مهاجران، مطالبات برحق مردمی را به کانال دیگری هدایت می‌کنند.

عده‌ای هم با شیوه کنونی اتحادیه اروپا مشکل دارند. آنها می‌گویند اتحادیه اروپا تنها به یک «اتحادیه مالی» بدل شده و بر آن «ارزش‌های اروپایی» پیش‌تر گفته‌شده، به حد کافی تمرکز ندارد. انتقادهای از «نولیبرالیسم» و عملکرد احزاب «چپ میانه» از سال ۲۰۰۰ به بعد که در واقع همسو با سیاست‌های راست میانه بود، این حزب‌ها (چپ میانه) را در موقعیت بدی قرار داده است. آنها بیش از راست میانه در حال از دست دادن آرای خود هستند. «آندریاس کله»، مدیر برنامه سیاست دانشگاه برمن که زمانی پایگاه حزب سوسیال‌دموکرات آلمان بود، به روزنامه «واشنگتن پست» می‌گوید: «آنچه شاهدش هستیم، لحظه‌ی به‌راستی بزرگی است؛ مراسم تدفین یک حزب است.» اشاره او به حزب سوسیال‌دموکرات است. اما برای احیای حزب سوسیال‌دموکرات که سنتاً مدافع کارگران در آلمان است که «کوبن کوهنرت»، رهبر شاخه جوانان سوسیال‌دموکرات‌ها شورمندانه از سوسیالیسم سخن می‌گوید و پیشنهاد «مالکیت اشتراکی» بر کارخانه خودروسازی بی‌ام دبلیو را ارائه داده است: «بدون مالکیت اشتراکی، غلبه بر کاپیتالیسم غیرقابل درک است».^۲

■ رقابت برای ریاست کمیسیون اروپا

کمتر از یکسال تا پایان دورهٔ فعالیت «ژان کلود یونکر» در مقام رئیس کمیسیون اتحادیه اروپا باقی مانده است و از هم اکنون بسیاری از چهره‌های برجسته در این اتحادیه آمادگی خود را برای جانشینی او اعلام کرده‌اند. رئیس کمیسیون اروپا که مقامی بسیار کلیدی در اتحادیه اروپا است که به بالاترین مقام کمیسیون اروپا گفته می‌شود. این کمیسیون شاخه اجرایی اتحادیه اروپا و در حقیقت قدرتمندترین نهاد این اتحادیه محسوب می‌شود. رئیس کمیسیون اروپا، مسئول تخصیص پول و سایر اوراق بهادار به اعضای اتحادیه

1 - دویچه وله، 22/07/2018

2 - دویچه وله، 22/05/2019

است و می‌تواند در صورت نیاز دستور انتخابات جدید یا اخراج اعضا را صادر کند. او دستور کار کمیسیون را تعیین کرده و تمامی قوانین مصوب در پارلمان اروپا را برای اجرا ابلاغ می‌کند.

بر اساس قوانین، شورای سران اتحادیه اروپا که شامل سران کشورهای عضو است، نامزد ریاست بر این کمیسیون را برگزیده و او را برای کسب رای به پارلمان اروپا معرفی می‌کند و احزاب حاضر در پارلمان اروپا نیز این انتخاب را با رای خود تایید یا رد خواهند کرد. به همین دلیل گروهی که بتواند اکثریت کرسی‌ها را در انتخابات پارلمانی مه ۲۰۱۹ به دست آورد، نقش پررنگ‌تری در انتخاب رئیس آینده کمیسیون اروپا خواهد داشت. این مساله باعث شده است که از هم اکنون دسته‌بندی‌های سیاسی متعددی در سطح پارلمان اروپا بوجود آید و هر گروه تلاش می‌کند، نامزد خود را نیز برای این پست معرفی کند.^۱

گفتنی است چهره‌هایی می‌توانند نامزد این انتخابات شوند که رهبران کشورهای عضو اتحادیه اروپا نیز حمایت خود را از آنها رسماً اعلام کرده باشند. «مانفرد وبر»، سیاستمدار ۴۶ ساله آلمانی یکی از برجسته‌ترین گزینه‌ها در این زمینه است. او از چهارده سال پیش به عنوان نماینده در پارلمان اروپا فعالیت می‌کند و رهبری بزرگترین گروه پارلمانی یعنی «فراکسیون حزب مردم» را از سال ۲۰۱۴ میلادی بر عهده دارد.

برخی خبرها حاکیست رهبران آلمان و فرانسه درباره ریاست آینده کمیسیون اروپا اختلاف نظر دارند. «آنگلا مرکل»، صدراعظم آلمان از مانفرد وبر، نامزد حزب مردم اروپا برای ریاست آینده کمیسیون اروپا حمایت می‌کند. در مقابل «امانوئل ماکرون»، رئیس جمهوری فرانسه با ریاست مانفرد وبر بر کمیسیون اروپا مخالف است. رئیس جمهوری فرانسه در مورد انتخاب سران آینده اتحادیه اروپا گفت: «برای من نکته کلیدی این است که افرادی در مناصب کلیدی قرار گیرند که با پروژه اروپایی ما موافق باشند و در بیشترین حد ممکن پرجذبه، خلاق و کارآمد باشند.» امانوئل ماکرون در ادامه تاکید کرد که مایل است که دو نفر از چهار رهبر آینده اتحادیه اروپا از میان زنان انتخاب شوند. بنا به گزارش‌ها پاریس با ریاست مانفرد وبر به دلیل اینکه وی به زبان فرانسه سخن نمی‌گوید، مخالف است. به این ترتیب به نظر می‌رسد ترکیب پارلمان اروپا توافق بر سر انتخاب سران اتحادیه را دشوارتر از معمول کرده است.^۲

■ نتیجه گیری

آمارها نشان می‌دهد شهروندان اروپا بصورت گسترده تری نسبت به دوره‌های گذشته در رای‌گیری برای گزینش ۷۵۱ نماینده پارلمان اروپا شرکت کردند. «افزایش مشارکت»، «موفقیت نسبی نیروهای محافظه کار، اروپاگریز و عوام‌گرا» و «پیشروی احزاب مدافع محیط زیست» از شاخصه‌های اصلی این دوره انتخابات پارلمان اروپا بود.

برای اولین بار در تاریخ اتحادیه اروپا، دو گروه اصلی پارلمانی یعنی «سوسیالیست‌های راست میانه» و حزب چپ میانه «مردم» نتوانستند با وجود کسب بیشترین کرسی‌ها در این انتخابات، اکثریت پارلمان را از آن خود کنند. به این ترتیب راه برای قدرت‌نمایی بیشتر لیبرال‌ها در پارلمان به‌ویژه اتحاد «لیبرال‌ها و دموکرات‌ها» برای کسب مقام ریاست کمیسیون اروپا باز شده است. با این

1 - یورو نیوز، 2019/05/05

2 - یورو نیوز، 2019/05/29

حال شاخص‌ترین جریان سیاسی در این دوره از انتخابات سبزهای اروپا هستند که به‌ویژه از آلمان و ایرلند به‌طور گسترده رهسپار پارلمان اروپا شده‌اند.

طی سال‌های اخیر رشد گرایش‌های ملی‌گرایانه و پوپولیستی در کشورهای اروپایی، آینده همگرایی اروپایی را با ابهامات جدی مواجه ساخته است. لذا انتخابات اخیر پارلمان اروپا به عرصه‌ای برای سنجش مسیر آینده اتحادیه اروپا در سال‌های آینده تبدیل شد. به عقیده ناظران، در بسیاری از ۲۸ کشور اروپایی احزاب بزرگ میانه که تاکنون قدرت را در دست داشته‌اند ضعیف‌تر شده‌اند و لیبرال‌ها، سبزها و البته احزاب دست راستی قوی‌تر شده‌اند.

با این حال به نظر می‌رسد بلوک راست میانه که مجموعه‌ای از لیبرال‌ها و ملی‌گرایان آنرا تشکیل می‌دهند، همراه با سبزها و احزاب سنتی میانه مانند سوسیال‌دمکرات‌ها و دمکرات مسیحی، یک اکثریت قابل توجه تشکیل دهند و قدرت را در پارلمان اروپا در دست گیرند. البته نباید فراموش کرد که احزاب پوپولیست و دست راستی هم یک اقلیت تاثیرگذار تشکیل خواهند داد و بیش از گذشته در نهاد قانونگذاری اتحادیه اروپا ایفای نقش خواهند کرد.

